



## Monumentale okkernoten te Linschoten

Afgelopen jaar is de stabiliteit van twee monumentale okkernoten aan de rand van het dorp Linschoten in de provincie Utrecht nader onderzocht. De twee okkernoten zijn particulier eigendom en staan op een boerenerf. Ze staan vermeld in het Landelijk Register van Monumentale Bomen van de Bomenstichting en tevens op de lijst van waardevolle bomen van de gemeente Montfoort. De bomen zijn waarschijnlijk aangeplant in de 17e eeuw en kunnen daarmee even oud zijn als de boerderij; vermoedelijk behoren ze tot de oudste bomen in de provincie Utrecht. De exacte leeftijd valt echter niet meer aan te tonen, omdat het kernhout in de stam van beide bomen grotendeels vergaan is, waarbij grote holtes ontstaan zijn tot in de gesteltakken.

Auteur: Dennis de Goederen

Tijdens een zware storm in 1944 hebben de bomen hun oorspronkelijke habitus verloren. De oude notenbomen zijn al geruime tijd in het zogenoemde veteranenstadium beland, waarbij de boomgrootte ten opzichte van de oorspronkelijke habitus sterk gereduceerd is. Het onderhoud aan de bomen heeft zich de afgelopen jaren gericht op het reduceren van de gesteltakken om de windvang van de kronen in te perken. De bomen staan namelijk op het zuidwesten, maar hebben heden ten dage een geringe hoogte van 10 à 12 m en staan bovendien redelijk beschut achter een groep esdoorns aan de overzijde van de straat.

De beide veteranen zijn reeds jaren aangetast door een houtparasitaire tonderzwam van het geslacht *Ganoderma*. Vanwege de ernstige aantasting en de twijfels van de eigenaren en de gemeente over de stabiliteit, zijn de notenbomen na bemiddeling van de stichting Hugo Kotestein voor het eerst in drie eeuwen nader onderzocht. De kleinste boom aan de zijde van de inrit heeft een minimale restwand. Er is hier nog slechts één tonderzwam actief, in tegenstelling tot de

andere noot, waarop de meerjarige tonderzwammen duidelijk groeien en sporeleren. Tevens heb ik aan de noordzijde van deze stam vruchtlichamen aangetroffen van de zeldzame, saprotrofe zijdeachtige beurszwam (*Volvariella bombycina*). De grootste noot vormt in tegenstelling tot zijn buurman reactiehout, waarbij op bepaalde punten een sterke houtaanwas zichtbaar is. De stabiliteit van deze grootste boom is onderzocht met behulp van de boomtrekproef conform de elasto-inclinomethode om de vermeende instabiliteit te onderzoeken (kans op stambreuk en/of windworp).

Hieruit blijkt dat de breukvastheid van de stam goed is. Die van de zuidwestelijke gesteltak, die een grote wond aan de zuidoostzijde heeft, is lager, maar toch ruim voldoende. Uit de scherpe verhouding tussen de standvastheid van het wortelgestel en de breukvastheid van de stam valt op te maken dat het wortelgestel ernstig is aangetast. Er is echter wel sprake van een veiligheidsmarge (30 à 40%), die uiteraard mede bepaald wordt door de relatief geringe kroonvang ten opzichte van de stamdiameter en de mate van

aanwezige beschutting. Deze waarde is gemeten aan de oostzijde van de stamvoet. De overige delen van het wortelstelsel leveren hogere waarden op.

## De beide veteranen zijn reeds jaren aangetast door een houtparasitaire tonderzwam van het geslacht *Ganoderma*

De windlast van de meest verzwakte notenboom aan de zijde van de inrit is ongeveer een kwart ten opzichte van de grotere notenboom. Dit verschil is te danken aan een kleinere kroonoppervlakte en een hogere mate van beschutting achter de groep esdoorns. De kleinste notenboom heeft echter een grote scheur in de stam, die diagonaal vanuit de grote snoeiwond loopt. Aan de zijde van de inrit is het cambium (de deel-lag) afgestorven en is niet langer sprake van diktegroei, noch van wondovergroeiing.



Overzichtsfoto vanaf inrit.



Holte en zwammen in de grootste okkernoot.



*Zijdeachtige beurszwam.*



*Plaatsen op maat gemaakte stalen band.*



*De kleinste notenboom*

Om deze boom veilig te kunnen behouden, waren dus maatregelen noodzakelijk. Dat houdt in: een verhoogde zorgplicht, bestaande uit het omspannen van de stam met een op maat gemaakte stalen band ter voorkoming van het

opsplitsen van de stam, het afsluiten van een olifantenpaadje langs de voortuin, dat gebruikt wordt door fietsers en wandelaars, en het plaatsen van een kroonverankering in driehoeksverband tussen de gesteltakken, verbonden aan een lijn naar het westen (valbeveiliging), zodat eventuele breuk gecontroleerd plaatsvindt.

Om het behoud mogelijk te maken, hebben de Bomenstichting en de gemeente Montfoort de kosten op zich genomen, zodat we deze werkzaamheden afgelopen najaar hebben kunnen realiseren. Hiermee zijn de eigenaren gerustgesteld en hebben we de monumentale okkernoten voorlopig kunnen behouden. Zij zullen de komende jaren nauwlettend in de gaten worden gehouden.



**Stuur of twitter dit artikel door!**

Scan of ga naar:

[www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5255](http://www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5255)



Dennis de Goederen is hoofd van de afdeling onderzoek, taxaties en advies van Pius Floris Boomverzorging te Amsterdam en Alkmaar. Zijn specialisme is het beoordelen en testen van de stabiliteit van oude bomen middels diverse technieken, waaronder de boomtrekproef (lid SAG Baumstatik).